Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 20ής Ιουνίου 2024*

«Προδικαστική παραπομπή – Διανοητική ιδιοκτησία – Δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικά δικαιώματα – Οδηγία 2001/29/ΕΚ – Άρθρο 3, παράγραφος 1 – Παρουσίαση στο κοινό – Έννοια – Απλή παροχή των υλικών μέσων – Διάθεση, εντός διαμερισμάτων, συσκευών τηλεόρασης εξοπλισμένων με εσωτερική κεραία που καθιστά δυνατή τη λήψη σημάτων και τη μετάδοση εκπομπών – Κερδοσκοπικός χαρακτήρας – Αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας»

Στην υπόθεση C-135/23,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Amtsgericht Potsdam (ειρηνοδικείο Potsdam, Γερμανία) με απόφαση της 1ης Φεβρουαρίου 2023, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 7 Μαρτίου 2023, στο πλαίσιο της δίκης

Gesellschaft für musikalische Aufführungs- und mechanische Vervielfältigungsrechte eV (GEMA)

κατά

GL,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Arabadjiev, πρόεδρο τμήματος, T. von Danwitz, P. G. Xuereb, A. Kumin και I. Ziemele (εισηγήτρια), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Szpunar

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– ο Gesellschaft für musikalische Aufführungs- und mechanische Vervielfältigungsrechte eV (GEMA), εκπροσωπούμενος από τον F. Seifert, Rechtsanwalt,

– η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον R. Bénard και την E. Timmermans,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

– η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον G. Kunnert, τον A. Posch και την J. Schmoll,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την J. Samnadda και τον G. von Rintelen,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 22ας Φεβρουαρίου 2024,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας (ΕΕ 2001, L 167, σ. 10).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του Gesellschaft für musikalische Aufführungs- und mechanische Vervielfältigungsrechte eV (GEMA), οργανισμού συλλογικής διαχείρισης δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, και του GL, ο οποίος εκμεταλλεύεται πολυκατοικία, με αντικείμενο φερόμενες προσβολές του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας εκ μέρους του GL διότι διαθέτει, εντός διαμερισμάτων τα οποία εκμεταλλεύεται, συσκευές τηλεόρασης εξοπλισμένες με εσωτερικές κεραίες που καθιστούν δυνατή τη λήψη σημάτων και τη μετάδοση εκπομπών, ιδίως μουσικής.

Το νομικό πλαίσιο

Το διεθνές δίκαιο

3 Στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Διανοητικής Ιδιοκτησίας (ΠΟΔΙ) συνήφθη στη Γενεύη, στις 20 Δεκεμβρίου 1996, η Συνθήκη του ΠΟΔΙ για την πνευματική ιδιοκτησία (στο εξής: Συνθήκη του ΠΟΔΙ), η οποία εγκρίθηκε εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με την απόφαση 2000/278/ΕΚ του Συμβουλίου, της 16ης Μαρτίου 2000 (ΕΕ 2000, L 89, σ. 6), και τέθηκε σε ισχύ, όσον αφορά την Ευρωπαϊκή Ένωση, στις 14 Μαρτίου 2010 (ΕΕ 2010, L 32, σ. 1).

4 Το άρθρο 8 της Συνθήκης του ΠΟΔΙ, το οποίο φέρει τον τίτλο «Δικαίωμα παρουσίασης στο κοινό», ορίζει τα εξής:

«Με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 11, παράγραφος 1, σημείο 2, του άρθρου 11α, παράγραφος 1, σημεία 1 και 2, του άρθρου 11β, παράγραφος 1, σημείο 2, του άρθρου 14, παράγραφος 1, σημείο 2, και του άρθρου 14α, παράγραφος 1, της [σύμβασης για την προστασία των λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων, η οποία υπογράφηκε στη Βέρνη στις 9 Σεπτεμβρίου 1886 (πράξη των Παρισίων της 24ης Ιουλίου 1971), ως έχει μετά την τροποποίηση της 28ης Σεπτεμβρίου 1979)], οι δημιουργοί λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων έχουν αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν κάθε παρουσίαση των έργων τους στο κοινό, με ενσύρματα ή ασύρματα μέσα, περιλαμβανομένης της διάθεσης στο κοινό των έργων τους κατά τρόπο ώστε τα μέλη του κοινού να μπορούν να έχουν πρόσβαση σ' αυτά από τον τόπο και κατά το χρόνο της ατομικής επιλογής τους.»

5 Κατά τη διπλωματική διάσκεψη του ΠΟΔΙ της 20ής Δεκεμβρίου 1996, τα συμβαλλόμενα μέρη προέβησαν σε κοινές δηλώσεις σχετικά με τη Συνθήκη του ΠΟΔΙ.

6 Η κοινή δήλωση σχετικά με το άρθρο 8 της Συνθήκης του ΠΟΔΙ έχει ως εξής:

«Η απλή παροχή των φυσικών μέσων για την παροχή της δυνατότητας ή την πραγματοποίηση παρουσίασης στο κοινό θεωρείται ότι δεν αποτελεί αυτή καθεαυτή παρουσίαση κατά την έννοια της παρούσας συνθήκης ή της [σύμβασης για την προστασία των λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων, ως έχει μετά την τροποποίηση της 28ης Σεπτεμβρίου 1979]. […]»

Το δίκαιο της Ένωσης

7 Οι αιτιολογικές σκέψεις 4, 9, 10, 23 και 27 της οδηγίας 2001/29 έχουν ως εξής:

«(4) Η εναρμόνιση του νομικού πλαισίου περί δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων, αυξάνοντας την ασφάλεια του δικαίου και διασφαλίζοντας ταυτόχρονα ένα υψηλό επίπεδο προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας, θα ενθαρρύνει τη διενέργεια σημαντικών επενδύσεων στη δημιουργικότητα και την καινοτομία […] και θα οδηγήσει με τη σειρά της στην ανάπτυξη και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής βιομηχανίας […]

[…]

(9) Κάθε εναρμόνιση του δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων πρέπει να βασίζεται σε υψηλό επίπεδο προστασίας, διότι τα εν λόγω δικαιώματα είναι ουσιώδη για την πνευματική δημιουργία[. Η] προστασία τους συμβάλλει στη διατήρηση και ανάπτυξη της δημιουργικότητας προς όφελος των δημιουργών, των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών, των παραγωγών, των καταναλωτών, του πολιτισμού, της βιομηχανίας και του κοινού γενικότερα[. Ω]ς εκ τούτου, η πνευματική ιδιοκτησία έχει αναγνωρισθεί ως αναπόσπαστο μέρος της ιδιοκτησίας.

(10) Για να συνεχίσουν τη δημιουργική και καλλιτεχνική τους εργασία, οι δημιουργοί ή οι ερμηνευτές και εκτελεστές καλλιτέχνες πρέπει να λαμβάνουν εύλογη αμοιβή για τη χρήση των έργων τους, όπως και οι παραγωγοί για να μπορούν να χρηματοδοτούν αυτές τις δημιουργίες[. Ο]ι απαιτούμενες επενδύσεις για την παραγωγή προϊόντων, όπως τα φωνογραφήματα, οι ταινίες ή τα προϊόντα πολυμέσων, και υπηρεσιών όπως οι “κατ’ αίτησιν” υπηρεσίες, είναι σημαντικές[. Χ]ρειάζεται κατάλληλη έννομη προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας προκειμένου να εξασφαλιστεί η εύλογη αμοιβή και η ικανοποιητική απόδοση των σχετικών επενδύσεων.

[…]

(23) Η παρούσα οδηγία θα πρέπει να εναρμονίσει περαιτέρω το δικαίωμα του δημιουργού να παρουσιάζει στο κοινό[. Τ]ο δικαίωμα αυτό θα πρέπει να θεωρηθεί κατά ευρεία έννοια ότι καλύπτει κάθε παρουσίαση σε κοινό το οποίο δεν παρίσταται στον τόπο της παρουσίασης[. Τ]ο δικαίωμα αυτό θα πρέπει να καλύπτει κάθε σχετική μετάδοση ή αναμετάδοση ενός έργου στο κοινό με ενσύρματα ή ασύρματα μέσα, συμπεριλαμβανομένης της ραδιοτηλεοπτικής εκπομπής[. Τ]ο δικαίωμα αυτό δεν θα πρέπει να καλύπτει άλλες πράξεις.

[…]

(27) Η απλή παροχή των υλικών μέσων για τη διευκόλυνση ή την πραγματοποίηση της παρουσίασης δεν αποτελεί καθαυτή παρουσίαση κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας.»

8 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη παρέχουν στους δημιουργούς το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν κάθε παρουσίαση στο κοινό των έργων τους, ενσυρμάτως ή ασυρμάτως, καθώς και να καθιστούν προσιτά τα έργα τους στο κοινό κατά τρόπο ώστε οποιοσδήποτε να έχει πρόσβαση σε αυτά όπου και όταν επιλέγει ο ίδιος.»

Το γερμανικό δίκαιο

9 Το άρθρο 15 του Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte – Urheberrechtsgesetz (νόμου περί του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων), της 9ης Σεπτεμβρίου 1965 (BGBl. 1965 I, σ. 1273), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης, ορίζει τα εξής:

«[…]

(2) Ο δημιουργός έχει επίσης το αποκλειστικό δικαίωμα να παρουσιάζει το έργο του στο κοινό με άυλα μέσα (δικαίωμα παρουσιάσεως στο κοινό). Το δικαίωμα παρουσιάσεως στο κοινό περιλαμβάνει ειδικότερα:

1. το δικαίωμα παραστάσεως, εκτελέσεως και αναπαραστάσεως (άρθρο 19)·

2. το δικαίωμα διαθέσεως στο κοινό (άρθρο 19bis)·

3. το δικαίωμα ραδιοτηλεοπτικής μεταδόσεως (άρθρο 20)·

4. το δικαίωμα παρουσιάσεως με οπτικά ή ηχητικά μέσα (άρθρο 21)·

5. το δικαίωμα παρουσιάσεως και διαθέσεως στο κοινό ραδιοφωνικών εκπομπών (άρθρο 22).

(3) Η παρουσίαση είναι δημόσια όταν απευθύνεται σε κοινό αποτελούμενο από μεγάλο αριθμό ατόμων. Μέρος του κοινού είναι κάθε άτομο που δεν συνδέεται με προσωπικές σχέσεις με εκείνον που αξιοποιεί το έργο ή με άλλα άτομα που παρακολουθούν το έργο ή που έχουν πρόσβαση σε αυτό με άυλα μέσα.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

10 Ο GEMA, οργανισμός συλλογικής διαχείρισης δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας στον χώρο της μουσικής, άσκησε ενώπιον του Amtsgericht Potsdam (ειρηνοδικείου Potsdam, Γερμανία), το οποίο είναι το αιτούν δικαστήριο, αγωγή αποζημιώσεως με βάση δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας, στρεφόμενη κατά του GL, ο οποίος εκμεταλλεύεται πολυκατοικία με 18 διαμερίσματα, για τον λόγο ότι ο GL διαθέτει εντός των διαμερισμάτων αυτών συσκευές τηλεόρασης εξοπλισμένες με εσωτερικές κεραίες οι οποίες καθιστούν δυνατή τη λήψη σημάτων και τη μετάδοση στα διαμερίσματα αυτά εκπομπών, ιδίως μουσικής, κατά παράβαση του

άρθρου 15 του νόμου περί του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων, ως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης.

11 Το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες ως προς το αν μια τέτοια διάθεση συνιστά «παρουσίαση στο κοινό» υπό την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29, λαμβανομένου υπόψη, ειδικότερα, του γεγονότος ότι το επίμαχο κτίριο δεν διαθέτει «κεντρική κεραία» που να καθιστά δυνατή τη διανομή των σημάτων στα εν λόγω διαμερίσματα.

12 Επισημαίνει, στο πλαίσιο αυτό, ότι, με την απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 2006, SGAE (C-306/05, EU:C:2006:764), το Δικαστήριο έκρινε ότι, μολονότι η παροχή απλώς των υλικών εγκαταστάσεων δεν συνιστά, από μόνη της, «παρουσίαση στο κοινό» υπό την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής, η διανομή σήματος από ξενοδοχειακό συγκρότημα, μέσω συσκευών τηλεόρασης, σε πελάτες που διαμένουν στα δωμάτια του συγκροτήματος αυτού, ασχέτως της τεχνικής για τη μετάδοση του χρησιμοποιούμενου σήματος, συνιστά πράξη παρουσίασης στο κοινό. Με τη διάταξη της 18ης Μαρτίου 2010, Οργανισμός Συλλογικής Διαχείρισης Δημιουργών Θεατρικών και Οπτικοακουστικών Έργων (C-136/09, EU:C:2010:151), το Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι προβαίνει σε «παρουσίαση στο κοινό», υπό την έννοια της εν λόγω διάταξης, ο ξενοδόχος ο οποίος εγκαθιστά στα δωμάτια του ξενοδοχείου του συσκευές τηλεόρασης και τις συνδέει με την «κεντρική κεραία» του ξενοδοχείου, καθιστώντας τις συσκευές αυτές κατάλληλες για τη λήψη ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών. Αντιθέτως, από την απόφαση της 2ας Απριλίου 2020, Stim και SAMI (C-753/18, EU:C:2020:268), προκύπτει ότι η παροχή ραδιοφωνικού δέκτη σε ενοικιαζόμενα αυτοκίνητα δεν συνιστά τέτοια παρουσίαση στο κοινό.

13 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι από τη νομολογία αυτή δεν συνάγεται με βεβαιότητα η απάντηση στο ερώτημα αν η διάθεση, από το πρόσωπο που εκμεταλλεύεται πολυκατοικία, συσκευών τηλεόρασης εξοπλισμένων με εσωτερική κεραία που καθιστούν δυνατή τη λήψη σημάτων και τη μετάδοση εκπομπών στα διαμερίσματα αυτά, χωρίς να υπάρχει «κεντρική κεραία», συνιστά «παρουσίαση στο κοινό» υπό την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29.

14 Υπό τις περιστάσεις αυτές, το Amtsgericht Potsdam (ειρηνοδικείο Potsdam), αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Συνιστά παρουσίαση στο κοινό κατά την έννοια του άρθρου 3 της [οδηγίας 2001/29] το γεγονός ότι ο έχων την εκμετάλλευση πολυκατοικίας διαθέτει εντός της πολυκατοικίας συσκευές τηλεοράσεως οι οποίες λαμβάνουν εκπομπές μέσω κεραίας δωματίου, χωρίς να υπάρχει κεντρική λήψη για αναμετάδοση των σημάτων;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

15 Με το προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ’ ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29 έχει την έννοια ότι ο όρος «παρουσίαση στο κοινό», κατά τη διάταξη αυτή, καταλαμβάνει τη διάθεση, από τον φορέα εκμετάλλευσης ακινήτου με εκμισθούμενα διαμερίσματα, συσκευών τηλεόρασης εξοπλισμένων με εσωτερική κεραία οι οποίες, χωρίς άλλη παρέμβαση, λαμβάνουν σήματα και καθιστούν δυνατή τη μετάδοση εκπομπών.

16 Επισημαίνεται ότι, κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29, τα κράτη μέλη παρέχουν στους δημιουργούς το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν κάθε παρουσίαση στο κοινό των έργων τους, ενσυρμάτως ή ασυρμάτως, καθώς και να καθιστούν προσιτά τα έργα τους στο κοινό κατά τρόπο ώστε οποιοσδήποτε να έχει πρόσβαση σε αυτά όπου και όταν επιλέγει ο ίδιος.

17 Όπως έχει επανειλημμένως κρίνει το Δικαστήριο, δυνάμει της διάταξης αυτής οι δημιουργοί έχουν δικαίωμα προληπτικής παρέμβασης, το οποίο τους επιτρέπει να παρεμβάλλονται μεταξύ των δυνητικών χρηστών του έργου τους και της παρουσίασης στο κοινό στην οποία προτίθενται να προβούν οι χρήστες αυτοί, προκειμένου να την απαγορεύσουν (αποφάσεις της 31ης Μαΐου 2016, Reha Training, C-117/15, EU:C:2016:379, σκέψη 30, και της 20ής Απριλίου 2023, Blue Air Aviation, C-775/21 και C-826/21, EU:C:2023:307, σκέψη 44 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

18 Δεδομένου ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29 δεν ορίζει την έννοια της «παρουσίασης στο κοινό», το νόημα και η εμβέλειά της πρέπει να προσδιοριστούν βάσει των σκοπών που επιδιώκει η οδηγία και του πλαισίου στο οποίο εντάσσεται η εν λόγω διάταξη (απόφαση της 20ής Απριλίου 2023, Blue Air Aviation, C-775/21 και C-826/21, EU:C:2023:307, σκέψη 45 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

19 Όσον αφορά τους επιδιωκόμενους σκοπούς, το Δικαστήριο υπενθυμίζει παγίως ότι η έννοια της «παρουσίασης στο κοινό» κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29, πρέπει, όπως υπογραμμίζει η αιτιολογική σκέψη 23 της ίδιας οδηγίας, να ερμηνεύεται ευρέως, ως καλύπτουσα κάθε παρουσίαση σε κοινό το οποίο δεν παρίσταται στον τόπο της παρουσίασης και, ως εκ τούτου, κάθε σχετική μετάδοση ή αναμετάδοση ενός έργου στο κοινό με ενσύρματα ή ασύρματα μέσα, συμπεριλαμβανομένης της ραδιοτηλεοπτικής εκπομπής. Πράγματι, από τις αιτιολογικές σκέψεις 4, 9 και 10 της εν λόγω οδηγίας προκύπτει ότι κύριος σκοπός της είναι η καθιέρωση υψηλού επιπέδου προστασίας των δημιουργών ώστε να μπορούν να λαμβάνουν εύλογη αμοιβή για τη χρήση των έργων τους, ιδίως σε περίπτωση παρουσίασής τους στο κοινό (απόφαση της 20ής Απριλίου 2023, Blue Air Aviation, C-775/21 και C-826/21, EU:C:2023:307, σκέψη 46 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

20 Όσον αφορά το πλαίσιο εντός του οποίου εντάσσεται η επίμαχη διάταξη, από την αιτιολογική σκέψη 27 της οδηγίας 2001/29, η οποία επαναλαμβάνει σχεδόν αυτούσια την κοινή δήλωση σχετικά με το άρθρο 8 της Συνθήκης του ΠΟΔΙ, προκύπτει ότι «η απλή παροχή των υλικών μέσων για τη διευκόλυνση ή την πραγματοποίηση της παρουσίασης δεν αποτελεί καθαυτή παρουσίαση κατά την έννοια της […] οδηγίας» (πρβλ. απόφαση της 2ας Απριλίου 2020, Stim και SAMI, C-753/18, EU:C:2020:268, σκέψη 33).

21 Κατά πάγια νομολογία, η έννοια της «παρουσίασης στο κοινό», κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, απαρτίζεται από δύο σωρευτικά στοιχεία, ήτοι από μια πράξη παρουσίασης έργου και από την παρουσίαση του έργου αυτού σε κοινό, και απαιτεί εξατομικευμένη εκτίμηση (αποφάσεις της 31ης Μαΐου 2016, Reha Training, C-117/15, EU:C:2016:379, σκέψη 37, και της 20ής Απριλίου 2023, Blue Air Aviation, C-775/21 και C-826/21, EU:C:2023:307, σκέψη 47 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

22 Στο πλαίσιο μιας τέτοιας εκτίμησης πρέπει να λαμβάνονται υπόψη διάφορα συμπληρωματικά κριτήρια, τα οποία δεν είναι αυτοτελή, αλλά αλληλένδετα μεταξύ τους. Τα κριτήρια αυτά πρέπει να εφαρμόζονται μεμονωμένα αλλά και συνδυαζόμενα μεταξύ τους, δεδομένου ότι η βαρύτητά τους ενδέχεται να ποικίλλει, ανάλογα με τη συγκεκριμένη περίπτωση (αποφάσεις της

31ης Μαΐου 2016, Reha Training, C-117/15, EU:C:2016:379, σκέψη 35, και της 20ής Απριλίου 2023, Blue Air Aviation, C-775/21 και C-826/21, EU:C:2023:307, σκέψη 48 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

23 Μεταξύ των κριτηρίων αυτών, το Δικαστήριο έχει τονίσει ότι καθοριστική σημασία έχει ο ρόλος του χρήστη και το αν η παρέμβασή του είναι ηθελημένη. Συγκεκριμένα, ο εν λόγω χρήστης προβαίνει σε «πράξη παρουσίασης» όταν παρεμβαίνει, έχοντας πλήρη επίγνωση των συνεπειών της συμπεριφοράς του, για να παράσχει στους πελάτες του πρόσβαση σε προστατευόμενο έργο, ιδίως μάλιστα όταν, χωρίς την παρέμβαση αυτή, οι συγκεκριμένοι πελάτες δεν θα μπορούσαν κατ' αρχήν να έχουν πρόσβαση στο μεταδιδόμενο έργο (αποφάσεις της 31ης Μαΐου 2016, Reha Training, C-117/15, EU:C:2016:379, σκέψη 46, και της 20ής Απριλίου 2023, Blue Air Aviation, C-775/21 και C-826/21, EU:C:2023:307, σκέψη 49 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

24 Εξάλλου, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι δεν στερείται σημασίας ο κερδοσκοπικός χαρακτήρας μιας παρουσίασης στο κοινό, υπό την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29, έστω και αν ο χαρακτήρας αυτός δεν αποτελεί κατ' ανάγκην απαραίτητη προϋπόθεση η οποία έχει καθοριστική σημασία για την ίδια την ύπαρξη μιας τέτοιας παρουσίασης (πρβλ. απόφαση της 20ής Απριλίου 2023, Blue Air Aviation, C-775/21 και C-826/21, EU:C:2023:307, σκέψη 50 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

25 Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο έκρινε ότι μπορεί να είναι κρίσιμη η «δεκτικότητα» του κοινού, υπό την έννοια ότι η μετάδοση προστατευόμενων έργων έχει κερδοσκοπικό χαρακτήρα όταν ο χρήστης δύναται να αντλήσει από αυτήν οικονομικό όφελος, συνδεόμενο προς την ελκυστικότητα και, κατά συνέπεια, τη μεγαλύτερη πελατεία της επιχείρησης όπου αυτός προβαίνει στην εν λόγω μετάδοση, ενώ, αντιθέτως, ο εν λόγω κερδοσκοπικός χαρακτήρας ελλείπει όταν το ενδιαφερόμενο κοινό δεν αποδίδει καμία σημασία σε μια τέτοια μετάδοση (πρβλ. απόφαση της 31ης Μαΐου 2016, Reha Training, C-117/15, EU:C:2016:379, σκέψεις 50 έως 52).

26 Επομένως, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι ο καθοριστικός ρόλος του χρήστη όσον αφορά την παροχή στους πελάτες του πρόσβασης σε προστατευόμενα έργα και το αν η παρέμβασή του είναι ηθελημένη, ιδίως αν αυτή έχει κερδοσκοπικό χαρακτήρα, αποτελούν ειδικότερα τα στοιχεία εκείνα τα οποία καθιστούν δυνατή τη διάκριση, για τους σκοπούς της εφαρμογής του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29, μεταξύ, αφενός, της «παρουσίασης στο κοινό» υπό την έννοια της διάταξης αυτής και, αφετέρου, της «απλής παροχής των υλικών μέσων» υπό την έννοια της αιτιολογικής σκέψης 27 της οδηγίας.

27 Υπό το πρίσμα των αρχών αυτών, οι οποίες απορρέουν από πάγια νομολογία, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι ούτε η παροχή ραδιοφωνικού δέκτη ενσωματωμένου σε ενοικιαζόμενο αυτοκίνητο, ο οποίος καθιστά δυνατή, χωρίς καμία πρόσθετη παρέμβαση εκ μέρους της εταιρίας εκμίσθωσης των οχημάτων, τη λήψη του σήματος της επίγειας ραδιοφωνικής μετάδοσης που είναι διαθέσιμη στη ζώνη όπου βρίσκεται το όχημα, ούτε η παροχή μεγαφωνικού εξοπλισμού και, ενδεχομένως, λογισμικού που καθιστούν δυνατή τη μετάδοση μουσικής υπόκρουσης, συνιστούν «πράξεις παρουσίασης». Πράγματι, τέτοιες πράξεις συνιστούν, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, «παροχή των υλικών μέσων» υπό την έννοια της αιτιολογικής σκέψης 27 της οδηγίας 2001/29 (πρβλ. αποφάσεις της 2ας Απριλίου 2020, Stim και SAMI, C-753/18, EU:C:2020:268, σκέψη 34, και της 20ής Απριλίου 2023, Blue Air Aviation, C-775/21 και C-826/21, EU:C:2023:307, σκέψη 69).

28 Συναφώς, το Δικαστήριο επισήμανε μεταξύ άλλων ότι, αν απλώς και μόνον το γεγονός ότι η χρήση εξοπλισμού είναι αναγκαία προκειμένου το κοινό να έχει πράγματι τη δυνατότητα πρόσβασης στο έργο συνεπαγόταν αυτομάτως τον χαρακτηρισμό της παρέμβασης του

προσώπου που καθιστά τα έργα προσιτά ως πράξης «παρουσίασης στο κοινό», κάθε «παροχή των υλικών μέσων για τη διευκόλυνση ή την πραγματοποίηση της παρουσίασης» θα αποτελούσε τέτοια πράξη, πράγμα το οποίο αποκλείει ωστόσο ρητώς η αιτιολογική σκέψη 27 της οδηγίας 2001/29, η οποία επαναλαμβάνει, κατ' ουσίαν, την κοινή δήλωση σχετικά με το άρθρο 8 της Συνθήκης του ΠΟΔΙ (πρβλ. απόφαση της 20ής Απριλίου 2023, Blue Air Aviation, C-775/21 και C-826/21, EU:C:2023:307, σκέψη 68 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

29 Αντιθέτως, το Δικαστήριο έχει κρίνει, όσον αφορά τα πρόσωπα που εκμεταλλεύονται καφέ-εστιατόριο, ξενοδοχείο, λουτροθεραπευτήριο ή κέντρο αποκατάστασης, ότι τα πρόσωπα αυτά προβαίνουν σε πράξη παρουσίασης στην περίπτωση κατά την οποία μεταδίδουν ηθελημένως στους πελάτες τους προστατευόμενα έργα, διανέμοντας επί τούτω σήμα μέσω τηλεοπτικών ή ραδιοφωνικών δεκτών τους οποίους έχουν εγκαταστήσει στην επιχείρησή τους (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 7ης Δεκεμβρίου 2006, SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, σκέψη 46, της 4ης Οκτωβρίου 2011, Football Association Premier League κ.λπ., C-403/08 και C-429/08, EU:C:2011:631, σκέψη 196, της 27ης Φεβρουαρίου 2014, OSA, C-351/12, EU:C:2014:110, σκέψη 26, και της 31ης Μαΐου 2016, Reha Training, C-117/15, EU:C:2016:379, σκέψεις 55 και 56).

30 Πράγματι, με τη νομολογία αυτή, το Δικαστήριο έχει κρίνει, κατ' ουσίαν, ότι οσάκις ο φορέας εκμετάλλευσης παρέχει οικειοθελώς στους πελάτες του σήματα και συσκευές τηλεόρασης ή ραδιοφώνου οι οποίες καθιστούν δυνατή τη μετάδοση κωδικοποιημένων στα σήματα αυτά εκπομπών και τις οποίες έχει εγκαταστήσει σε περισσότερα σημεία του χώρου τον οποίο εκμεταλλεύεται, πρόκειται για πράξεις «παρουσίασης στο κοινό» υπό την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29, χωρίς να έχει σημασία η τεχνική μετάδοσης του χρησιμοποιούμενου σήματος.

31 Εν προκειμένω, από το σκεπτικό της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως προκύπτει ότι το πρόσωπο που εκμεταλλεύεται την επίμαχη στην κύρια δίκη πολυκατοικία θέτει στη διάθεση των μισθωτών των διαμερισμάτων συσκευές τηλεόρασης εξοπλισμένες με εσωτερικές κεραίες, οι οποίες αποδεδειγμένα λαμβάνουν σήματα και καθιστούν δυνατή τη μετάδοση εκπομπών, ιδίως μουσικής, στα διαμερίσματα αυτά.

32 Μολονότι εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να κρίνει, λαμβανομένων υπόψη των εκτιμήσεων που υπομνήσθηκαν στις σκέψεις 19 έως 30 της παρούσας απόφασης, αν ο φορέας εκμετάλλευσης ακινήτου όπως το επίμαχο στην υπόθεση της κύριας δίκης διενεργεί πράξη «παρουσίασης στο κοινό» υπό την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29 [πρβλ. απόφαση της 15ης Μαρτίου 2012, Phonographic Performance (Ireland), C-162/10, EU:C:2012:141, σκέψη 39], εναπόκειται εντούτοις στο Δικαστήριο να παράσχει χρήσιμες ενδείξεις προς τούτο, ώστε να είναι σε θέση το αιτούν δικαστήριο να επιλύσει τη διαφορά της οποίας έχει επιληφθεί (πρβλ. απόφαση της 5ης Μαΐου 2022, BV, C-570/20, EU:C:2022:348, σκέψη 44).

33 Συναφώς, πρώτον, πρέπει να γίνει δεκτό, όπως επισήμανε και ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 40 και 50 των προτάσεών του, και υπό την επιφύλαξη της επαλήθευσης από το αιτούν δικαστήριο, ότι το πρόσωπο που εκμεταλλεύεται πολυκατοικία, εξοπλίζοντας τα διαμερίσματα με συσκευές τηλεόρασης και εσωτερικές κεραίες οι οποίες, χωρίς άλλη παρέμβαση, λαμβάνουν σήματα και καθιστούν δυνατή τη μετάδοση εκπομπών, ιδίως μουσικής, στα εν λόγω διαμερίσματα, πραγματοποιεί ηθελημένως παρέμβαση προκειμένου να παράσχει στους πελάτες του πρόσβαση σε τέτοιες εκπομπές, εντός των μισθωμένων διαμερισμάτων και κατά τη διάρκεια

της περιόδου μίσθωσης, χωρίς να είναι καθοριστικό το αν οι πελάτες χρησιμοποιούν ή όχι τη δυνατότητα αυτή (πρβλ. απόφαση της 14ης Ιουνίου 2017, Stichting Brein, C-610/15, EU:C:2017:456, σκέψη 31 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

34 Επιπλέον, η παρέμβαση του εν λόγω φορέα εκμετάλλευσης η οποία παρέχει πρόσβαση σε ραδιοτηλεοπτικώς μεταδιδόμενα έργα στους πελάτες του πρέπει να θεωρηθεί ως παροχή πρόσθετης υπηρεσίας η οποία πραγματοποιείται με σκοπό τον προσπορισμό ορισμένου οφέλους.

35 Πράγματι, η προσφορά της υπηρεσίας αυτής επηρεάζει την ποιοτική κατάταξη των επίμαχων στην κύρια δίκη διαμερισμάτων και, ως εκ τούτου, το ύψος του μισθώματος των διαμερισμάτων αυτών (πρβλ. απόφαση της 15ης Μαρτίου 2012, SCF, C-135/10, EU:C:2012:140, σκέψη 90 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία) ή, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 25 της παρούσας απόφασης, την ελκυστικότητά τους και, κατά συνέπεια, το μέγεθος της πελατείας της επιχείρησης. Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η προσφορά μιας τέτοιας υπηρεσίας αποδεικνύει τον κερδοσκοπικό χαρακτήρα της παρουσίασης, κατά την έννοια της νομολογίας που παρατίθεται στις σκέψεις 24 και 25 της παρούσας απόφασης.

36 Για τους σκοπούς της εξέτασης στην οποία πρέπει να προβεί το αιτούν δικαστήριο, δεν ασκεί επιρροή το γεγονός, το οποίο υπογράμμισε το αιτούν δικαστήριο, ότι οι επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης συσκευές τηλεόρασης συνδέονται με «εσωτερική» κεραία και όχι με «κεντρική» κεραία, όπως η επίμαχη στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η διάταξη της 18ης Μαρτίου 2010, Οργανισμός Συλλογικής Διαχείρισης Δημιουργών Θεατρικών και Οπτικοακουστικών Έργων (C-136/09, EU:C:2010:151).

37 Πράγματι, μια τέτοια διάκριση μεταξύ κεντρικών και εσωτερικών κεραιών δεν θα ήταν σύμφωνη με την αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας, σύμφωνα με την οποία η νομοθεσία πρέπει να καθορίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των προσώπων κατά τρόπο γενικό, ώστε να μην ευνοείται η χρήση μιας τεχνολογίας εις βάρος μιας άλλης (πρβλ. απόφαση της 24ης Μαρτίου 2022, Austro-Mechana, C-433/20, EU:C:2022:217, σκέψη 27 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

38 Δεύτερον, προκειμένου να υφίσταται «παρουσίαση στο κοινό», κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29, πρέπει τα προστατευόμενα έργα να παρουσιάζονται πράγματι σε κοινό. Το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει συναφώς ότι η έννοια του «κοινού» αφορά έναν απροσδιόριστο αριθμό δυνητικών αποδεκτών και, επιπλέον, προϋποθέτει έναν αρκετά μεγάλο αριθμό προσώπων (απόφαση της 20ής Απριλίου 2023, Blue Air Aviation, C-775/21 και C-826/21, EU:C:2023:307, σκέψεις 51 και 52 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

39 Επομένως, η έννοια του «κοινού» περιλαμβάνει ένα ορισμένο ελάχιστο όριο, πράγμα που αποκλείει από την έννοια αυτή έναν εξαιρετικά μικρό ή και ασήμαντο αριθμό ενδιαφερομένων. Προκειμένου να καθορισθεί ο αριθμός αυτός, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη, μεταξύ άλλων, ο αριθμός των προσώπων που μπορούν να έχουν ταυτόχρονα πρόσβαση στο ίδιο έργο, αλλά και ο αριθμός των προσώπων που μπορούν να έχουν διαδοχικά πρόσβαση σε αυτό (πρβλ. αποφάσεις της 31ης Μαΐου 2016, Reha Training, C-117/15, EU:C:2016:379, σκέψεις 43 και 44, και της 19ης Δεκεμβρίου 2019, Nederlands Uitgeversverbond και Groep Algemene Uitgevers, C-263/18, EU:C:2019:1111, σκέψη 68 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

40 Εν προκειμένω, το αιτούν δικαστήριο δεν παρέχει καμία ένδειξη ως προς τον αριθμό των προσώπων που μπορούν να έχουν πρόσβαση στα έργα, ταυτόχρονα ή διαδοχικά, πέραν του ότι η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης πολυκατοικία περιλαμβάνει 18 διαμερίσματα. Το αιτούν

δικαστήριο δεν αναφέρει, ειδικότερα, αν τα διαμερίσματα αυτά αποτελούν αντικείμενο βραχυχρόνιων μισθώσεων, ιδίως ως τουριστικά καταλύματα, όπερ δύναται να επηρεάσει τον αριθμό των προσώπων που μπορούν να έχουν διαδοχικά πρόσβαση στα επίμαχα έργα.

41 Σύμφωνα με τη νομολογία που παρατίθεται στη σκέψη 31 της παρούσας απόφασης, εναπόκειται, αντιστοίχως, στο μεν εθνικό δικαστήριο να κρίνει αν παρουσιάζονται πράγματι προστατευόμενα έργα σε «κοινό», κατά την έννοια της νομολογίας που μνημονεύεται στις σκέψεις 38 και 39 της απόφασης αυτής, στο δε Δικαστήριο να του παράσχει χρήσιμες ενδείξεις συναφώς.

42 Όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 36 των προτάσεών του, αν το αιτούν δικαστήριο διαπιστώσει ότι τα διαμερίσματα του επίμαχου στην κύρια δίκη ακινήτου αποτελούν αντικείμενο βραχυχρόνιων μισθώσεων, ιδίως ως τουριστικά καταλύματα, οι μισθωτές τους πρέπει να χαρακτηριστούν ως «κοινό», διότι αποτελούν, όπως και οι πελάτες ξενοδοχειακού συγκροτήματος, απροσδιόριστο αριθμό δυνητικών αποδεκτών [πρβλ. απόφαση της 15ης Μαρτίου 2012, Phonographic Performance (Ireland), C-162/10, EU:C:2012:141, σκέψεις 41 και 42].

43 Τρίτον, από πάγια νομολογία απορρέει ότι προκειμένου να συντρέχει περίπτωση «παρουσίασης στο κοινό» υπό την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29, πρέπει ένα προστατευόμενο έργο να παρουσιάζεται με ειδικό τεχνικό τρόπο, διαφορετικό από όσους έχουν χρησιμοποιηθεί μέχρι πρότινος ή, άλλως, σε «νέο κοινό», το οποίο δεν είχε ήδη ληφθεί υπόψη από τον δικαιούχο όταν επέτρεψε την αρχική παρουσίαση του έργου του στο κοινό (απόφαση της 22ας Ιουνίου 2021, YouTube και Cyando, C-682/18 και C-683/18, EU:C:2021:503, σκέψη 70 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

44 Όπως υπογράμμισε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 59 των προτάσεών του, οι μισθωτές διαμερισμάτων πολυκατοικίας τα οποία αποτελούν αντικείμενο βραχυχρόνιων μισθώσεων, ιδίως ως τουριστικά καταλύματα, μπορούν να αποτελέσουν τέτοιο «νέο» κοινό, δεδομένου ότι τα πρόσωπα αυτά, μολονότι ευρίσκονται εντός της ζώνης κάλυψης της εν λόγω εκπομπής, εντούτοις δεν θα μπορούσαν να έχουν πρόσβαση στο διανεμόμενο έργο χωρίς την παρέμβαση του προσώπου που εκμεταλλεύεται την πολυκατοικία, το οποίο εγκαθιστά στα διαμερίσματα αυτά συσκευές τηλεόρασης με εσωτερική κεραία (πρβλ. απόφαση της 31ης Μαΐου 2016, Reha Training, C-117/15, EU:C:2016:379, σκέψεις 46 και 47).

45 Αντιθέτως, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 60 των προτάσεών του, αν το αιτούν δικαστήριο διαπιστώσει ότι τα επίμαχα διαμερίσματα εκμισθώνονται σε μισθωτές οι οποίοι έχουν σ' αυτά την κύρια ή και τη δευτερεύουσα κατοικία τους, οι μισθωτές αυτοί δεν μπορούν να θεωρηθούν ως «νέο κοινό» κατά την έννοια της νομολογίας που παρατίθεται στη σκέψη 43 της παρούσας απόφασης.

46 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, στο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29 έχει την έννοια ότι ο όρος «παρουσίαση στο κοινό», κατά τη διάταξη αυτή, καταλαμβάνει την ηθελημένη διάθεση, από τον φορέα εκμετάλλευσης ακινήτου με εκμισθούμενα διαμερίσματα, συσκευών τηλεόρασης εξοπλισμένων με εσωτερική κεραία οι οποίες, χωρίς άλλη παρέμβαση, λαμβάνουν σήματα και καθιστούν δυνατή τη μετάδοση εκπομπών, εφόσον οι μισθωτές των διαμερισμάτων αυτών μπορούν να θεωρηθούν ως «νέο κοινό».

Επί των δικαστικών εξόδων

47 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαίνεται:

Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας,

έχει την έννοια ότι:

ο όρος «παρουσίαση στο κοινό», κατά τη διάταξη αυτή, καταλαμβάνει την ηθελημένη διάθεση, από τον φορέα εκμετάλλευσης ακινήτου με εκμισθούμενα διαμερίσματα, συσκευών τηλεόρασης εξοπλισμένων με εσωτερική κεραία οι οποίες, χωρίς άλλη παρέμβαση, λαμβάνουν σήματα και καθιστούν δυνατή τη μετάδοση εκπομπών, εφόσον οι μισθωτές των διαμερισμάτων αυτών μπορούν να θεωρηθούν ως «νέο κοινό».

(υπογραφές)